

ГРУПА АУТОРА

БУДУЋНОСТ И БЕЗБЕДНОСТ

Трендови од значаја
за безбедност
Републике Србије

Група аутора

БУДУЋНОСТ И БЕЗБЕДНОСТ
Трендови од значаја за безбедност
Републике Србије

Др Мирослав Митровић, пуковник
Др Милован Суботић, пуковник
Проф. др Станислав Стојановић
МА Милинко Врачар, потпуковник
МА Игор Баришић, капетан фрегате
МА Игор Пејић

БУДУЋНОСТ И БЕЗБЕДНОСТ
Трендови од значаја за безбедност Републике Србије
Прво издање

Рецензентска комисија
Доц. др Вељко Благојевић, пуковник
Др Милош Миленковић, пуковник
Проф. др Мирослав Младеновић

Издавач
Медија центар „Одбрана”

Библиотека „Војна књига”
Књига број 2656
Едиција *Зборници*

За издавача
Директор
Доц. др Миљан Милкић Пуковник

Начелник Одељења за издавачку делатност
– Редакција „Војна књига”
Горан Јањић, дипл. инж.

Уредник
Мр *Снежана Токић*

Главни графички уредник
Александра Капор

Ликовно-графички уредник
Станислава Струџаи

Језички редактор
Слађана Мирчевски
Јелица Живановић
Ања Глишовић

Коректор
Слађана Грба

Тираж 150 примерака

Штампа
Војна штампарија, Београд

Copyright © Медија центар „Одбрана”, 2025

ISBN 978-86-335-0879-7

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ

УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ
Институт за стратегијска истраживања

Др Мирослав Митровић, пуковник

Др Милован Суботић, пуковник

Проф. др Станислав Стојановић

МА Милинко Врачар, потпуковник

МА Игор Баришић, капетан фрегате

МА Игор Пејић

БУДУЋНОСТ И БЕЗБЕДНОСТ

Трендови од значаја за безбедност

Републике Србије

Београд, 2025.

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР.....	13
----------------	----

Станислав Стојановић

ГЕОПОЛИТИЧКИ ТРЕНДОВИ КОЈИ УГРОЖАВАЈУ БЕЗБЕДНОСТ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

УВОД	19
------------	----

ОПАДАЊЕ МОЋИ ЕВРОАТЛАНТСКОГ ГЕОПОЛИТИЧКОГ ДИСКУРСА.....	23
--	----

Криза идентитета Западног света	23
---------------------------------------	----

САД и криза међународног лидерства	31
--	----

ЕУ и неизвесност европског заједништва.....	45
---	----

ИДЕЈА ЕВРОАЗИЈЕ И МУЛТИПОЛАРНИ КОНЦЕПТ МЕЂУНАРОДНЕ ПОЛИТИКЕ	59
--	----

Интеграцијски процеси и државе евроазијског простора	60
--	----

Руско великосилство и постсовјетски простор.....	68
--	----

Кина – одбрамбена цивилизација или перспективан хегемон	79
---	----

ИЗАЗОВИ И ЗНАЧАЈ ИСЛАМСКОГ ГЕОПОЛИТИЧКОГ ФАКТОРА	89
---	----

Моћ и немоћ исламског света	89
-----------------------------------	----

Турска између модерности и неосманизма	90
--	----

ЗАКЉУЧАК	93
----------------	----

ЛИТЕРАТУРА.....	97
-----------------	----

Игор Баришић

РЕГИОНАЛНИ ГЕОПОЛИТИЧКИ ТРЕНДОВИ И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА БЕЗБЕДНОСТ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

УВОД	105
ИНТЕГРАЦИЈА БАЛКАНА У ЕВРОАТЛАНСКИ ГЕОПОЛИТИЧКИ И БЕЗБЕДНОСНИ ПРОСТОР	111
РУСИЈА И ОСПОРАВАЊЕ ГЕОПОЛИТИЧКЕ НАДМОЋИ САД И ЕУ НА БАЛКАНУ	125
ГЕОЕКОНОМСКИ ПРОДОР КИНЕ НА БАЛКАН	143
ЗАКЉУЧАК	157
ЛИТЕРАТУРА	169

Милинко Врачар

ОДБРАМБЕНА ФУНКЦИЈА ДРЖАВЕ У УСЛОВИМА ИЗМЕЊЕНЕ ФИЗИОНОМИЈЕ РАТА

УВОД	185
КАКО РАЗУМЕТИ ОДБРАМБЕНУ ФУНКЦИЈУ ДРЖАВЕ	189
Одбрана као потреба државе	189
Законитост и логика одбрамбене функције државе	192
Одбрамбени механизам човека	196
Одбрана као војни аспект заштитне функције државе	199
ТРАНСФОРМАЦИЈА РАТА ПОЧЕТКОМ НОВОГ ВЕКА	205
Погледи на рат	205
Питање рата у међународним односима	207
Питање рата у класичној стратешкој мисли	210
Трагање за законима рата	210
Природа и карактер рата	211
Концепт победе и први принцип стратегије	213

Питање рата у стратешкој мисли хладноратовског периода	215
Питање рата у стратешкој мисли постхладноратовског периода	218
Физиономија рата кроз објектив Клаузевицеве мисли	221
ДА ЛИ ПОЛИТИЧКА КОРИСНОСТ ВОЈНЕ	
МОЋИ ОПАДА?	229
Будућност тврде (војне) моћи	229
Тренд умањења политичке корисности војне моћи	234
Први принцип стратегије савременог рата	238
ОГРАНИЧЕЊА ПОЛИТИЧКЕ КОРИСНОСТИ	
УПОТРЕБЕ СИЛЕ	243
Политичка корисност војне моћи кроз објектив стратегије	243
Физиономија рата као предмет стратешког мишљења	248
Контекстуална природа употребе силе	251
<i>Техничко-технолошки контекст</i>	251
<i>Економски контекст</i>	255
<i>Социокултуролошки и политички контекст</i>	258
ПРАВАЦ РАЗВОЈА ОДБРАМБЕНЕ ФУНКЦИЈЕ ДРЖАВЕ	263
Шта је донела глобализација?	263
Дијалектика одбрамбене функције државе у доба глобализације	266
Од војне до свеобухватне (тоталне) одбране	268
ЛОГИКА РАТНЕ СТРАТЕГИЈЕ	
У ПОСТХЛАДНОРАТОВСКО ДОБА	275
ЗАКЉУЧАК	279
ЛИТЕРАТУРА	285

Игор Пејић

ЗНАЧАЈ ВОЈНЕ МОЋИ У ПОЛИТИЦИ ИЗАЗИВАЧА НАКОН ХЛАДОГ РАТА

УВОД	295
КРАЋИ ИСТОРИЈСКИ ПРЕСЕК ЗНАЧАЈА ВОЈНЕ МОЋИ	
У МЕЂУНАРОДНОЈ ПОЛИТИЦИ	299
Војна моћ у међународној политици након Хладног рата	303
Покушај одређивања појма „велике силе”	310

ВОЈНА МОЋ И УРАВНОТЕЖАВАЊЕ.....	315
КОНЦЕПТ УНИПОЛАРНОСТИ	323
Развој руске војне моћи након Хладног рата.....	327
Кинеска војна моћ након Хладног рата	338
РАЗМАТРАЊА ТРЕНДА УТИЦАЈА ВОЈНЕ МОЋИ ПО БЕЗБЕДНОСТ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	349
ЗАКЉУЧАК	353
ЛИТЕРАТУРА.....	357

Милован Суботић

ТРЕНДОВИ САВРЕМЕНОГ ПОЛИТИЧКОГ НАСИЉА: ОД ГЛОБАЛНОГ КА РЕГИОНАЛНОМ И НАЦИОНАЛНОМ

УВОД	369
ТЕОРИЈСКИ ОКВИР УЗРОКА НАСИЉА	375
Шта насиље чини политичким?	379
Антагонистички идентитети као покретачи политичког насиља	384
ГЛОБАЛНА СЛИКА ПОЛИТИЧКОГ НАСИЉА НА ПРИМЕРУ LOCKDOWN-а	387
Масовне демонстрације у време lockdown-а.....	393
Државна репресија и насиље против цивила	398
Организовано политичко насиље, недржавни актери и конвенционални сукоби	402
ПОЛИТИЧКО НАСИЉЕ НА ЕВРОПСКОЈ ПЕРИФЕРИЈИ – ТРЕНДОВИ, ПРЕТЊЕ И ОСНОВНИ УЗРОЦИ	409
Трендови политичког насиља у „европском суседству”	411
Блиски исток	412
Северна Африка	415
Регион Сахел	417
Постсовјетски простор	420
Импликације по Европу и трендовска закономерност у анализираним подручјима	428

ЕВРОПСКА ВИЗУРА ПОЛИТИЧКОГ НАСИЉА	431
Утицај пандемије ковид 19 на екстремизацију и тероризам у ЕУ	435
Цихадистички екстремизам и тероризам	436
<i>Насилни инциденти који користе терористички</i> <i>‘modus operandi’</i>	440
Десно оријентисани екстремизам	442
<i>Десничарске пропагандне теме</i>	445
<i>Екстремна десница и миграције</i>	448
Левичарски и анархистички екстремизам	454
<i>Групе и структуре</i>	458
Теме на агенди левичарске пропаганде	459
Етнонационалистички и сепаратистички екстремизам	461
Најважније етносепаратистичке групе и њихова структура	462
ПОЛИТИЧКО НАСИЉЕ И ЗАПАДНИ БАЛКАН	467
Десни екстремизам на Западном Балкану: између етнонационализма и верског екстремизма	470
<i>Поливалентност балканских екстремизама</i>	475
Изазови појединих земаља Западног Балкана у контексту радикализације и екстремизма	478
<i>Албанија</i>	478
<i>Босна и Херцеговина</i>	483
<i>Црна Гора</i>	486
<i>Северна Македонија</i>	489
Србија и политичко насиље на примеру Косова и Метохије	492
<i>Екстремизам инспирисан религиозним различитостима</i>	493
<i>Екстремизам у окриљу етнонационализма</i>	497
ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	503
ЛИТЕРАТУРА	511

Мирослав Митровић

QUO VADIS SERBIA? – ПРОЈЕКЦИЈА ТРЕНДОВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА НАЦИОНАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ, МЕКУ МОЋ И СТРАТЕШКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

УВОД	529
ГЛОБАЛИЗАЦИЈА КАО ОПШТИ ОКВИР САВРЕМЕНЕ БЕЗБЕДНОСТИ	533

НАЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ НА ПРАГУ МУЛТИПОЛАРНОСТИ	541
Угрожавање националне безбедности	543
Политички аспекти националне безбедности	546
МЕКА МОЋ У САВРЕМЕНИМ МЕЂУНАРОДНИМ ОДНОСИМА	549
Чиниоци меке моћи	551
Рационализација меке моћи	553
Како „мерити” меку моћ?	557
Мека моћ мале државе	558
СТРАТЕШКА КОМУНИКАЦИЈА И НАЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ	563
ГЛОБАЛНИ И РЕГИОНАЛНИ УТИЦАЈИ НА НАЦИОНАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	567
АКТУЕЛНИ ОДНОС РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ПРЕМА СОПСТВЕНОЈ НАЦИОНАЛНОЈ БЕЗБЕДНОСТИ	571
Актuelни спољнополитички аспект националне безбедности Републике Србије	577
Рационализација стања националне безбедности Републике Србије	582
Трендови стања националне безбедности Републике Србије	588
ПРОЈЕКЦИЈА ТРЕНДА РАЗВОЈА МЕКЕ МОЋИ СРБИЈЕ	593
СТРАТЕШКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ И НАЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ СРБИЈЕ	599
Приступ САД стратешкој комуникацији	599
<i>Стратешка комуникација САД према Србији</i>	602
<i>Медији</i>	603
<i>Утицај преко невладиних организација</i>	603
Руски приступ стратешкој комуникацији	605
<i>Руско информативно деловање према Србији</i>	608
<i>Јавна дипломатија</i>	608
<i>Медији</i>	609

Кинеска стратешка комуникација.....	611
<i>Кинеска спољна пропаганда према Србији</i>	614
<i>Јавна дипломатија</i>	615
<i>Медији</i>	615
Ефекти стратешке комуникације према Србији.....	617
Пројекција стратешке комуникације Србије	620
ЗАКЉУЧАК	631
ЛИТЕРАТУРА	637
БЕЛЕШКА О АУТОРИМА.....	657
SUMMARY.....	659
CONTRIBUTORS.....	665

МЕДИЈА ЦЕНТАР „ОДБРАНА”

Београд, Браће Југовића 19

e-mail: medijacentar@mod.gov.rs

www.odbrana.mod.gov.rs

Продаја

011/3201-810, 3241-254

e-mail: komercijala@mod.gov.rs

Књижара

Београд, Васе Чарапића 22

тел. 011/2184-925

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

911.3::327(497)(082)
351.861(497.11)(082)

БУДУЋНОСТ и безбедност : трендови од значаја за безбедност Републике Србије / [уредник Снежана Ђокић]. – 1. изд. – Београд : Медија центар „Одбрана”, 2025 (Београд : Војна штампарија). – 666 стр. : илустр. ; 23 см. – (Библиотека Војна књига ; књ. бр. 2665. Едиција Зборници)

Тираж 150. – Стр. 13-18: Предговор / Мирослав Митровић. – Белешка о ауторима: стр. 657-658. – Напомене и библиографске референце уз текст. – Библиографија уз свако поглавље. – Summary.

ISBN 978-86-335-0879-7

- а) Геополитика – Балканске државе – Зборници
- б) Безбедносни систем – Србија – Зборници

COBISS.SR-ID 164159241